

Motion till riksdagen 2011/12:Sk325

av Lars Elinderson (M)

Översyn av skattereglerna för pensionssparande

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av reglerna för skatt på pensionssparande m.m.

Motivering

Reglerna för pensionssparande innebär att avsättningar till privat pensionssparande inom vissa ramar är avdragsgilla vid inkomstbeskattningen. Avdragsbeloppet är gemensamt för sparande i pensionsförsäkring och individuellt pensionssparande. I en motion hösten 2010 föreslog jag att regeringen skulle göra en översyn av dessa regler i syfte att göra pensionssparande mer lönsamt och mer oberoende av nivån på spararens/pensionärens inkomst genom att avdraget och pensionsutbetalningen kopplas till kapitalbeskattningen istället för inkomstbeskattningen. Därigenom skulle både det faktiska avdraget och skatten på pensionsutbetalningen bli lika stora för alla.

I skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU22 avslogs yrkandet med hänvisning till det förslag om införande av investeringssparkonto och förändringar av reglerna för kapitalförsäkring som planerades i Regeringskansliet. Syftet med förslagen var enligt betänkandet att förenkla för privatpersoner att spara i aktier och andra värdepapper genom införandet av en ny schablonbeskattad sparform (investeringssparkonto) för vissa typer av värdepapper. I budgetpropositionen för 2012 lämnas ett sådant förslag. Däremot innehåller propositionen inga förslag till åtgärder för att förbättra reglerna för pensionssparande.

De nuvarande reglerna för pensionssparavdraget innebär att skattesystemet ger en möjlighet att skjuta fram beskattningen av inkomster i tiden. Syftet har varit att underlätta för enskilda att bygga upp ett privat sparande som komplement till den allmänna pensionen och de avtalsbaserade pensionssystemen.

Fel! Okänt namn på

Skattereglerna bygger på samma principer som det allmänna pensionssystemet och tjänste- och avtalspensioner.

Under början av 1970-talet uppmärksammade den dåvarande regeringen att skattereglerna också användes för andra syften såsom inkomstutjämning och skatteplanering. Av detta skäl kom avdragsrätten för pensionssparande att begränsas beloppsmässigt. I samband med att avdragsrätten för pensionssparande begränsades förtydligade den dåvarande regeringen att pensioneringssyftet var ett villkor för avdragsrätt.

1994 infördes systemet för individuellt pensionssparande (IPS), vilket innebär att skattereglerna för pensionsförsäkringar utvidgades till att även gälla bundet pensionssparande utan försäkringsinslag. Motivet för att utvidga pensionssparavdraget på detta sätt var att öka utbudet av och förbättra konkurrensen mellan olika sparformer (samt mellan försäkringsbolag och andra typer av sparinstitut). Det antogs även att förutsättningarna för ett ökat totalt sparande skulle förbättras.

Fram till och med 1994 var det tillåtet att göra avdrag för pensionssparande med ett basbelopp eller med 10 procent av inkomsten mellan 10 och 20 basbelopp om det beloppet blev högre. Anställda som saknade pensionsrätt i anställning och aktiva näringsidkare hade möjlighet att göra ytterligare avdrag. 1995 begränsades avdragsrätten från ett helt till ett halvt basbelopp som en del av finansieringen av Sveriges EU-medlemskap. Även det högre inkomstberoende avdraget halverades från 10 till 5 procent av inkomsten upp till 20 basbelopp. Avdragsmöjligheterna för anställda utan pensionsrätt och näringsidkare förändrades inte.

Från och med inkomståret 2008 begränsas avdraget för pensionssparande ytterligare till högst 12 000 kronor per år oavsett inkomst. Avdragsmöjligheterna för näringsidkare och andra som helt saknar rätt till tjänstepension förändrades dock inte.

Inte avdragsgillt sparande – utan sparande med uppskjuten skatt

Möjligheten att göra avsättningar till privat pensionssparande inom vissa ramar är inte ett avdragsgillt pensionssparande. Det är ett pensionssparande med uppskjuten skatt. För flertalet är det inte heller ett lönsamt sparande.

Åtta av tio som pensionssparar betalar inte statlig skatt och majoriteten av dem är kvinnor. De får alltså ett avdrag som är lika stort som dagens kommunalskatt. Den dag pengarna betalas ut beskattas de med den kommunalskatt som gäller då. Förutsättningen för att sparandet ska vara lönsamt är att avkastningen på sparandet är större än personens löneökning under de återstående förvärvsåren – och/eller att kommunalskatten är lägre när pensionen tas ut än den var när premien betalades in.

Det finns inte någon officiell redovisning av de ackumulerade pensionssparavdragen. Den enda information som finns är uppgifter om det årliga pensionssparavdraget samt utbetalningar av privata pensioner. Däremot har Finansdepartementet med hjälp av mikrosimulering konstruerat en beräk-

Fel! Okänt namn på

ningsmodell för det ackumulerade pensionssparandet mellan 1980 och 2000. För 2000 uppskattades det ackumulerade privata avdragsgilla pensionssparandet på detta sätt till totalt 315 miljarder kronor. I samband med de senaste ändringarna av pensionssparavdraget har även Skatteverket uppskattat den skattefordran som ligger i det privata pensionssparandet och tjänstepensionssparandet till cirka 890 miljarder kronor. Enligt Riksrevisionens bedömning kan cirka 25 procent (eller cirka 220 miljarder kronor) av denna skattefordran hänföras till privat pensionssparande.

Bra för den enskilde – och det allmänna

Det är bra både för den enskilde och för samhället att vi sparar till den tiden då vi inte längre arbetar. Det ligger därför i det allmänna intresse att stödja enskilt pensionssparande. Det nuvarande systemet för uppskjuten inkomstskatt på pensionssparande är dock osäkert och i de flesta fall olönsamt för den enskilde – och därtill osäkert för staten.

Ett sätt att lösa frågan är att utforma särskilda regler för pensionssparande inom ramen för kapitalbeskattningen – istället för inkomstbeskattningen. Ett sådant system skulle innebära att man får avdrag motsvarande den procentsats som kapitalskatten uppgår till – och på motsvarande sätt betalar skatt enligt reglerna för kapitalskatt den dag pensionen tas ut. Den stora fördelen med ett sådant system är att den enskilde därmed inte tar någon skatterisk. Ett sådant system skulle kunna kombineras med att avkastningsskatten på kapitalförsäkringar förändras, så att pengar som inte utbetalas före en given ålder (till exempel 65 eller 67 år) beskattas lägre än pengar som inte är bundna. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Stockholm den 22 september 2011

Lars Elinderson (M)